

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Debreceni Irodalmi Napok, 2015. október 19-21.

Grecsó Krisztián Debrecen városát az irodalmi mítoszképzés tökéletes helyszínének látja: ez az a hely, ahol régen volt írók, költők lábnyomát taposhatjuk, ahol szinte életre kelnek az irodalmi figurák is. Ha a mindennapokban nem is vesszük ezt észre, de vannak olyan kitüntetett időszakok, amikor a szépirodalom nagyobb hangsúlyt kap, és kortárs írók, költők, irodalmárok lakják be a város tereit. Minden ősszel sor kerül a Debreceni Irodalmi Napok megrendezésére, amely több helyszínen kínál izgalmas programokat az irodalomszeretők számára. Az idén az „Ars poeticák és imázsok” tematika köré szerveződő rendezvénysorozat október 19-től 21-ig tartott.

Az esemény hétfő este Szabó Balázs Bandája *Csöndkabát 2.0* koncertjével indult, az énekeszenész és zenekara Radnóti Miklós megzenésített verseit adta elő a Kölcsey Központ Nagytermében. Kedden a Debreceni Egyetem Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézetének könyvtárában folytatódott a programsorozat. Balajthy Ágnes kritikus, tanársegéd Grecsó Krisztiánt kérdezte szerzői imázsépítésről, zene és irodalom

kapcsolatáról. Az egyetem főépületétől a Debreceni Irodalom Házába, majd a Kölcsey Központba vezetett a rendezvény útja: A Debreceni Irodalom Házában Nyáry Krisztián tárlatvezetésén vehettek részt az érdeklődők, majd 16 órától kezdődött a szakmai tanácskozás, amely hagyományosan az Irodalmi Napok egyik kiemelt eseményének számít.

Itt Szirák Péter irodalomtörténész, a program kurátora köszöntötte a jelenlévőket és megköszönte Aczél Géának, az Irodalmi Napok korábbi kurátorának, hogy hosszú éveken keresztül gondozta a rendezvényt. Beszédében azt is megemlítette, hogy a jövőben

sokrétűbbé, fesztivál jellegűbbé próbálják majd formálni a rendezvénysorozatot.

A tanácskozás előadói minden évben más-más témakört járnak körül, idén az „Ars poeticák és imázsok” téma jegyében Molnár Gábor Tamás, az ELTE BTK Magyar Irodalom- és Kultúratudomány Intézetének adjunktusa és Keszeg Anna, a DE BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszékének adjunktusa tartotta a tanácskozás két főreferátumát. Molnár Gábor Tamás előadásában Térey János

esszéiből kiindulva gondolkodott az ars poetica mint műfaj témájáról, többek közt József Attila-szövegeket is megidézve. Előadásában arra a vitás kérdésre keresett választ, hogy mennyiben válhatnak fontossá ezek az ars poeticák az olvasó számára.

Keszeg Anna *Public image az irodalomban* címmel tartotta meg referátumát. A public image-konceptió körüljárása után öt problémakört fejtett ki a fogalom kapcsán. A következő kérdéseket vetette fel: Egyértelműen leválasztható-e az alkotói imázsról az „író mint ember”? Hogyan viszonyul egymáshoz a teljesítmény és a hírnév? Miként fogják fel az írók a közönség előtti szereplést, mitől válhat a szereplés sikeressé? Hogyan működik a public image a kultusz viszonylatában? Milyen hatása van annak, ha az író marketingstratégia szereplőjévé válik? Az előadó Móricz Zsigmond, Jean-Jacques Rousseau, Mark Twain, Petőfi Sándor, Ernest Hemingway és Fran Lebowitz példáin keresztül árnyalta az elméleti feltevéseket.

vehet részt egy kiadó a szerzői imázsépítésben. Keszeg Anna arról beszélt, hogy van olyan eset, amikor az író nem építi tovább az imázst, mégis érdeklődnek iránta és benne marad a köztudatban. Nyáry Krisztián olyan alkotók magánéletébe kalauzolt el facebookos posztjai, majd *Így szerettek ők* című könyvein keresztül, akik már rendelkeztek kialakult imázssal; számára az volt a kérdés, ha történeteivel árnyalja ezt a képet, az elvezeti-e facebookos követőit a szépirodalmi szövegek olvasásához is. A hozzá érkező visszajelzések azt mutatják, hogy ezek a rövid, érdekes írások sokakat el tudnak juttatni az adott szerző műveihez. Molnár Gábor Tamás a gyermekek és fiatalok olvasásra nevelésével kapcsolatban emelt ki egy fontos

szempontot: az iskolai irodalomoktatással kapcsolatban a marketing szókinszét használjuk, holott a közoktatásnak elsődlegesen nem az a feladata, hogy irodalomfogyasztót neveljen a diákokból. A fogyasztói mentalitás elvárása egyes pedagógusokban szerepkonfliktust is okoz. E felvetés nyomán élénk disputa alakult ki gyermekek és fiatalok olvasási szokásairól is, végül Grecsó Krisztiánnak a bevezetőben is említett gondolataival zárult a beszélgetés.

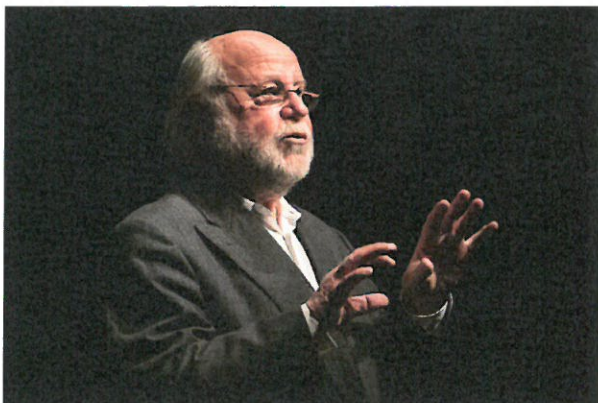
Az Irodalmi Napok másik hagyományosnak mondható rendezvénye az Alföld-díjasok estje a Bakelit kávézóban, melynek során Aczél Géza, az Alföld főszerkesztője adja át három szerzőnek az Alföld-díjat: szerény pénzjutalmat és az E. Lakatos Aranka által tervezett emlékplakettet. Az esten színészek olvasnak fel a díjazottak műveiből, ezen kívül egy-egy évfordulós alkotó írásaiból hallhatunk részleteket. Idén Kölcsey Ferenc és Nagy László születésének évfordulóját ünnepeljük (előbbi 225, utóbbi 90 éve született), tőlük Csikos Sándor Jászai Mari-díjas színművész olvasott fel egy-egy verset az alkalom elején és végén. A színművész azonban „műsoron kívüli” produkcióval is készült: két Aczél Géza-verset is

hallottunk tőle. A főszerkesztő ugyanis ezen az estén jelentette be visszavonulását és egy régi-új szerkesztőség felállítását, s Csikos Sándor a főszerkesztő előtt tisztelegve szerzett kedves meglepetést Aczél Gézának és a közönségnek is. A főszerkesztői beszéd után az Alföld-díjak átadása következett. Ezt a díjat minden évben olyan szerzők kapják, akik rendszeresen és magas színvonalon publikálnak a folyóiratban. Idén Bereményi Géza író, színház-és filmrendező, Géczy János költő, író, irodalomtörténész és Kappanyos András irodalomtörténész kapták a díjakat. Műveiket énekkel, zenével, felolvasással Krajcsi Nikolett és Mészáros Tibor, a Debreceni Csokonai Nemzeti Színház színművészei tolmácsolták. Angyalosi Gergely, az Alföld főmunkatársa

beszélgetett a díjazottakkal. Bereményi Géza készülődésében lévő önéletírásáról beszélt, Géczi János a rózsához fűződő érdeklődéséről, amelyet biológusként és irodalomtörténészként is vizsgál, Kappanyos András pedig fordításelméleti kérdéseket feszegetett.

A rendezvénysorozat idején mindig jelentős figyelem irányul arra, hogy az irodalom ne csak az irodalmárok, költők, írók belügye maradjon, hanem megjelenjen a fiatal olvasók között is. Így a szerdai napon rendhagyó irodalomórákkal folytatódott a program. Molnár Gábor Tamás az Ady Endre Gimnáziumban, Géczi János pedig egykori iskolájában, a Tóth Árpád Gimnáziumban tartott órákat, előbbi versértelmezésről, utóbbi arról, hogy „mire jó és mire nem jó az irodalom”. A FISZ Írókölcsonzó elnevezésű programja keretében Térey János a Debreceni Református Kollégium Dóczy Gimnáziumának diákjait látogatta meg.

17 órától Kecán Mariann muzeológus tartott előadást a Méliusz Benedek Elek Könyvtárában, *A debreceni kollégium szerepe a költői kultuszok kialakulásában* címmel. A muzeológus elsősorban Csokonai kollégiumi életéről, majd halála után kialakuló kultuszáról beszélt, és szót ejtett a Kollégiumhoz köthető későbbi szerzőkről is (Arany János, Jókai Mór, Ady Endre, Móricz Zsigmond).

A rendezvény Haumann Péter önálló estjével folytatódott a Kölcsey Központ báltermében, a színművész Platón *Szókratész védőbeszéde* című alkotása nyomán elevenítette meg az antik filozófus perét.

Végül A Debreceni Irodalom Házában zártuk az Irodalmi Napokat. Az intézmény újonnan induló *Könyv és lélek* beszélgetéssorozatának első vendége Térey János volt, aki a Könyvek termében felnyitotta és aláírta saját múzeumi könyvét, amelyben kézirata és életrajza is olvasható. A múzeumi könyvet Lakner Lajos, a Déri Múzeum tudományos igazgatóhelyettese mutatta be. Ezt követően Lapis József kritikus, irodalomtörténész beszélgetett a szerzővel.

Lapis elsőként a Debrecenhez és a debreceni irodalmi hagyományhoz fűződő viszonyáról kérdezte a szerzőt. Térey mindig Anteusként talál magára a városban, és a Debrecenhez kötődő szerzők mind magas polcot foglalnak el nála, explicit hatásaikról azonban nem tudna beszélni. A kérdező a rendezvénysorozat témájához közelítve a diskurzust, az ars poetica és a költői imázsok felé terelte a szót.

Térey a Molnár Gábor Tamás előadásában is idézett véleményét erősítette meg, amikor azt ígérte, soha senki nem fog tőle ars poeticát olvasni – a szövegek születése túl privát esemény. Az imázssokkal kapcsolatban megjegyezte, hogy számára nem lényeges olyan „keményre kikalapált imázs” építése, amit más alkotók esetében észlel; „selfiebotom sincs”, mondta. A beszélgetés második felének középpontjában az új verses regény, *A Legkisebb Jégkorszak* állt. A komolyságot és humort sem nélkülöző, tartalmas beszélgetés dedikálással zárult. Nemcsak Grecsó Krisztián, hanem Térey János is méltató szavakat fogalmazott meg Debrecennel kapcsolatban: Térey szerint Debrecen az irodalom titkos vagy kevésbé titkos fővárosa. Ezen a néhány napon mindenképp azzá vált.

A rendezvény eseményenkénti látogatószámai:

október 19.

19.00 Kölcsey Központ, Nagyterem
SZABÓ BALÁZS BANDÁJA: CSÖNDKABÁT 2.0
rendhagyó akusztikus koncert 768 fő

október 20.

12.30 Debreceni Egyetem,
AZ ÉLETRAJZON TÚL - beszélgetés Grecsó Krisztiánnal 40 fő

13.00 Debreceni Irodalom Háza, Péterfia u. 28.
NYÁRY KRISZTIÁN TÁRLATVEZETÉSE 90 fő

16.00 Kölcsey Központ, Bényi Árpád-terem
„ARS POETICÁK ÉS IMÁZSOK” 100 fő

20.30 Bakelit kávézó
ALFÖLD-DÍJASOK ESTJE 60 fő

október 21.

7.45 Ady Endre Gimnázium,
HOGYAN ÉS MIVÉGRE ÉRTELMEZÜNK VERSET?
Molnár Gábor Tamás rendhagyó irodalomórája 40 fő

9.00 Tóth Árpád Gimnázium
MIRE JÓ ÉS MIRE NEM JÓ AZ IRODALOM? - A kortárs magyar irodalom
Géczi János rendhagyó irodalomórája egykori iskolájában, a TÁG-ban 80 fő

11.45 DRK Dóczy Gimnáziuma
ÍRÓKÖLCSÖNZŐ – TÉREY JÁNOS
A kortárs irodalom bemutatása 70 fő

17.00 Méliusz Benedek Elek Könyvtára
A DEBRECENI KOLLÉGIUM SZEREPE
A KÖLTŐI KULTUSZOK KIALAKULÁSÁBAN
Keczán Mariann muzeológus előadása 30 fő

19.00 Kölcsey Központ, Bálterem
PLATÓN: SZÓKRATÉSZ VÉDŐBESZÉDE
Haumann Péter önálló estje 326 fő

20.30 Debreceni Irodalom Háza, Péterfia u. 28.
KÖNYV ÉS LÉLEK: TÉREY JÁNOS 30 fő

Összesen 1.634 látogatója volt a rendezvénynek (1.094 fizető néző és 540 fő az ingyenes eseményeken).

A beszámolót elérhetővé tesszük a www.fonixinfo.hu/kozerdeku-informaciok weboldalon a letölthető anyagok között.